

# Warm This Winter

## Background

Climate Cymru is an active network of over three hundred partner organisations from every sector in Welsh society, and a movement of almost 14,000 individuals from across Wales who are concerned about climate change. Warm This Winter is a UK-wide campaign supported by leading anti-poverty and environmental organisations calling on the UK government to provide more emergency support for people struggling with energy bills this winter and a coherent plan to move the UK away from fossil fuels, through a rollout of home insulation and affordable renewables. Climate Cymru is running a sister Warm this Winter campaign in Wales.

## Summary of the campaign

We are in the grips of multiple crises – the cost-of-living crisis, energy crisis, and the climate and nature emergencies. These crises are connected and intertwined. They have shared causes and solutions. Emergency support is needed for the most vulnerable. Beyond that, the best solutions for a genuine pathway out of the cost-of-living crisis are also key steps to addressing energy security and the climate crisis – like a rapid scale up energy efficiency and rolling out community energy all over Wales. The financial case for these programs is also compelling.

The energy crisis did not happen overnight and could have been avoided if action on energy efficiency and renewables had been taken decades ago. Unless we take urgent and informed action now, short term or false solutions risk locking us into the worsening impacts of climate change and future energy crises.

Welsh Government and other institutions need to act urgently to ensure that solutions to address the cost-of-living emergency also address the climate and nature emergencies. Levers that are within our control need to be used to support vulnerable households, and to prioritise renewables and energy efficiency schemes.

**The Warm this Winter campaign in Wales would like Welsh Government to deliver:**

- 1. Emergency support for vulnerable households**
- 2. An ambitious energy efficiency programme**
- 3. A rapid scale-up of low-cost renewables**
- 4. Free us from fossil fuels**

The Climate Cymru network, and other organisations behind the Warm this Winter campaign, are ready to work productively with Welsh Government to make these things happen, both on building them into policy, and on rolling them out to the wider public.

## 1. Emergency support for vulnerable households

Energy bills have continued to rise since Ofgem's price cap was raised by 54% in April 2022. Meanwhile, inflation has soared to a 30 year high and the UK is facing the biggest fall in living standards since records began. For many low-income households, energy bills were already unaffordable, but now millions more are being plunged into fuel poverty. The Energy cap recently announced is not a cap, as it is set on the daily charge and per unit of energy. There is no maximum cap of £2,500 for bills. More support is needed.

A key issue is how the UK government intends to pay for this. The abolition of green levies and no further windfall tax on energy companies effectively increases government subsidy to fossil fuel companies at the expense of cleaner energy production, and future taxpayers who will be picking up the bill for decades. The original windfall tax imposed on energy companies, which could have gone a long way to support households, instead offered around 90% back in subsidies to fossil fuel companies to encourage expansion of oil and gas in the North Sea. This is far from sensible in a cost-of-living and climate emergency, especially given Kwasi Kwarteng himself admitted it will do nothing to reduce bills or improve energy security. It is an expensive sticking plaster without any meaningful means to address the root of the problem.

The Wellbeing of Future Generations Act in Wales obliges the public sector to deliver sustainable development: meeting the needs of current generations without compromising the ability of future generations to meet their own needs. We need to think long-term, prevent future crises, and involve people in policy making.

We welcome Welsh Government initiatives to alleviate the cost of living crisis including the £150 Cost of Living payment to all in Council Tax bands A-D, a second £200 Welsh Fuel Support Scheme payment, additional funding to the Discretionary Assistance Fund, a £4m national Fuel Voucher Scheme and a £1m 'warm banks' fund. We support the implementation and roll out of such schemes and will try to do our part to help ensure those that most need it access this support.

### **We would like Welsh Government to go further by:**

- Adjusting the current Nest scheme so that people living on the lowest incomes in the least energy efficient homes qualify for support that is quick and easy to access.
- Introducing free, or heavily subsidised, public transport for everyone for the period of the emergency and possibility of full implementation in the future.
- Accelerating the roll out of free school meals, sourcing food locally and responsibly.
- Extending free childcare to children aged two.
- It is a longer term safety net, rather than immediate support, but a range of Climate Cymru partners are urging support for the Back the Bill Right to affordable Housing legislation.
- Introducing an urgent rent freeze until March 2023 subsidised by the Welsh Government & exploring legislation on how "fair rents" might be able to make the private rented sector affordable for local people on local incomes.
- Directly supporting workers in low paid sectors, for example social care and support the living wage campaign.
- Providing support for people experiencing poverty due to their role as carers, for example giving *all* unpaid carers cost of living financial support, not just the estimated 10% of unpaid carers who are in receipt of carers allowance.
- Providing automatic referral to energy efficiency schemes for vulnerable households.

- Establishing a Welsh Benefits System to make the series of devolved grants and allowances that already exist in Wales (Free School Meals, Council Tax Reduction Scheme) work better by bringing them together into one cohesive system.

**Welsh Government should also join us in lobbying the UK Government to:**

- Make up the shortfall that low-income and vulnerable households face between the levels of support already committed and the overall rise in the cost of living in the year to April 2023. The fastest and most efficient way to achieve additional support would be through further payments through the social security system.
- Raise funds for these measures by imposing a genuine windfall tax on energy companies' profits, and scrapping incentives to scale up extraction of fossil fuels.

## **2. An ambitious energy efficiency programme**

Wales has some of the most leaky, energy inefficient homes in the UK, with the oldest housing stock and the lowest proportion of dwellings with an EPC rated 'C' or above. The Welsh Government is committed to introducing a new version of the Warm Homes programme to support fuel poor households and energy efficiency schemes in Wales, with a statement from the Climate Change Minister due later this year on the next iteration of the programme. We urgently need more action to stop our homes leaking heat and to keep people warm. According to estimates from the Child Poverty Action Group, 60.8% of Welsh households will be in fuel poverty by January 2023 up from 14% in October 2021. Welsh Government estimates an increase in fuel poverty to 45% of Welsh Households from 1<sup>st</sup> April 2022.

Retrofitting and insulating homes protect people from rising fuel bills and make homes warmer, which is particularly important for those living in fuel poverty and who struggle with poor health.

**We call on the Welsh Government to:**

- Urgently introduce an ambitious Warm Homes Programme for Wales at the scale and pace needed. This should target the worst impacted households first, prioritise improving the fabric of the house with energy efficiency measures, and combine a street-by-street approach and on-demand support for vulnerable households wherever they are.
- Ensure all new housing in Wales is built to the highest standard of efficiency possible.
- Further support community energy companies who reinvest their profits into energy efficiency programmes.
- Produce good quality, easy to access information and advice on support and grants available, outlining the typical savings and upfront costs. This should provide a central hub for the public to access support for their homes (based on a postcode search).

We look forward to seeing the detail in the recently announced Winter Fuel Campaign by the Welsh Government, which will seek to signpost people as to where to go for support in this area.

**Welsh Government should also join us in lobbying the UK Government to:**

- Increase the devolved budget to enable delivery of a scaled up home insulation programme which will offer a net-savings to the UK treasury in only a few years.

### 3. A rapid scale-up of low-cost renewables

Homegrown renewable energy like solar and wind energy are now much cheaper than electricity from fossil fuels. For example, this report demonstrating offshore wind is now more than nine times cheaper than gas. In Wales, we have excellent examples of companies producing renewable energy locally to benefit people in our communities. This helps Wales and UK's energy security and independence, it cuts the cost of energy production in both short and long term and the schemes are community owned, ensuring profits go to Welsh communities instead of multi-national energy companies.

#### **We call on Welsh Government to:**

- Set up Ynni Cymru in collaboration with civil society and interested partners in Wales, and to explore where further devolved powers are needed to enable Wales to use its own renewable energy sources.
- Support recommendations in the Institute for Welsh Affairs report 'A plan for Wales' renewable energy future'
- Implement a renewables workforce plan to equip Welsh people with the skills we require for the industry to thrive.
- Improve funding for research and development in Wales as without sufficient funding, Higher Education Institutions here will not be able to compete with HEI's elsewhere to develop new advances in sustainable technologies.
- Ensure that the roll-out of renewables is in harmony with nature to minimise any negative impacts.
- Scale up and support community renewable projects, and allow them to sell energy locally, so that the profits and benefits go to communities.
- Urgently develop and implement a commitment to net zero by 2035, including scaling up renewables.
- Implement a clear plan for expanding and developing low carbon heating in Wales.
- Formulate views on the reform of the energy market alongside partners in Wales, and communicate the conclusions to the UK Government.

#### **Welsh Government should join us in lobbying the UK Government to:**

- Reform the energy market.
- Support Power for People in lobbying Westminster on the Local Electricity Bill. The Bill is to enable electricity generators to become local electricity suppliers.

### 4. Free us from fossil fuels

As global gas markets soar, people and businesses across the country are being directly impacted by the UK's reliance on expensive fossil fuels. At the same time, the investment allowance in the Energy Profits Levy (windfall tax) and other tax loopholes are depriving the UK economy of vital income. The UK-wide campaign is calling on the UK government to stop opening new oil and gas fields, including new licensing rounds, and stop subsidising new drilling with public money. Wales has a leadership role to play, especially as it is part of the Beyond Oil and Gas Alliance. The Welsh Government should seek to work with the UK Government to build a cheaper and more secure renewable energy supply. We require consistent, sustained action from Welsh Government to show leadership and ensure a just transition for workers in industries currently reliant on fossil fuels. We also need a culture change towards self-reliance without fossil fuels, a closer relationship to the sources of our energy.

## **We call on the Welsh Government to:**

- End the extraction, extension, and expansion of coal in Wales, and commit to using its veto powers to stop any proposal or application for coal in Wales.
- Not issue any further licences, or extension of licenses for gas or oil and to continue its clear and comprehensive opposition to any fracking in Wales.

## **Welsh Government should also join us in lobbying the UK Government to:**

- Ensure Wales gets its fair share of funding based on need, as households in Wales are hit hardest by the energy crisis.
- Urgently impose a windfall tax on oil and gas companies to help finance support for the most vulnerable households and ensure that ordinary people, and our children, are not picking up the bill for the significant sums of public money going to energy companies under the Energy Price Guarantee scheme.

## **More information about Warm this Winter Wales**

- Contact Bethan Sayed on [bethan@climate.cymru](mailto:bethan@climate.cymru)
- Check the [website](#)
- Follow on [Twitter](#), [Instagram](#) & [Facebook](#).  
#WarmThisWinter, #ClimateCymru

# Cynnes Gaeaf Yma

## Cefndir

Mae Climate Cymru yn rhwydwaith gweithredol o dros 300 o sefydliadau partner o bob sector yn y gymdeithas Gymreig, ac yn symudiad o dros 14,000 o unigolion o bob rhan o Gymru sy'n pryderu am newid hinsawdd. Mae [Cynnes Gaeaf Yma](#) yn ymgyrch ledled y DU sydd yn cael ei gefnogi gan sefydliadau gwrthdodi ac amgylcheddol blaenllaw, sydd yn galw ar lywodraeth y DU i ddarparu mwy o gymorth brys i bobl sy'n cael trafferth gyda biliau ynni y gaeaf hwn a chynllun cydlynol i symud y DU i ffwrdd o danwydd ffosil, drwy insiwleiddio cartrefi a chyflwyno ynni adnewyddadwy fforddiadwy. Mae Climate Cymru yn cynnal chwaer [ymgyrch Cynnes Gaeaf Yma yng Nghymru](#).

## Crynodeb o'r ymgyrch

Rydym yng nghanol sawl argyfwng – yr argyfwng costau byw, yr argyfwng ynni, a'r argyfyngau hinsawdd a natur. Mae'r argyfyngau hyn yn gysylltiedig, ac wedi'u cydblethu. Mae ganddynt achosion ac atebion a rennir. Mae angen cymorth brys ar gyfer y rhai mwyaf agored i niwed, ond neges allweddol y tu hwnt i hynny yw bod yr atebion gorau ar gyfer llwybr gwirioneddol allan o'r argyfwng costau byw hefyd yn gamau allweddol i fynd i'r afael â diogelwch ynni a'r argyfwng hinsawdd - pethau fel cynyddu effeithlonrwydd ynni yn gyflym, ar raddfa fawr, a chyflwyno ynni cymunedol ledled Cymru. Mae'r achos ariannol ar gyfer y rhaglenni hyn yn gymhellol hefyd.

Ni ddigwyddodd yr argyfwng ynni dros nos, a gellid bod wedi'i osgoi pe bai camau brys wedi'u cymryd ar effeithlonrwydd ynni ac ynni adnewyddadwy ddegawdau yn ôl. Oni bai ein bod yn cymryd camau brys a gwybodus nawr, bydd atebion tymor byr neu ffug yn peri'r risg o'n cloi i mewn i effeithiau gwaeth newid yn yr hinsawdd ac argyfyngau ynni yn y dyfodol.

Mae angen i Lywodraeth Cymru a sefydliadau eraill weithredu ar frys i sicrhau bod atebion i fynd i'r afael â'r argyfwng costau byw yn mynd i'r afael â'r argyfyngau hinsawdd a natur hefyd. Mae angen defnyddio ysgogiadau sydd o fewn ein rheolaeth i gefnogi cartrefi bregus, ac i flaenoriaethu ynni adnewyddadwy a chynlluniau effeithlonrwydd ynni.

**Mae ymgyrch Cynnes Gaeaf Yma yng Nghymru yn galw ar i Lywodraeth Cymru sicrhau'r canlynol:**

- 1. Cefnogaeth frys i aelwydydd bregus**
- 2. Rhaglen effeithlonrwydd ynni uchelgeisiol**
- 3. Cynnydd cyflym o ynni adnewyddadwy cost isel**
- 4. Ein rhyddhau ni rhag tanwyddau ffosil**

Mae rhwydwaith Climate Cymru a sefydliadau eraill sydd y tu ôl i'r ymgyrch Cynnes Gaeaf Yma, yn barod i weithio'n gynhyrchiol gyda Llywodraeth Cymru i wneud i'r pethau hyn ddigwydd, i'w cynnwys mewn polisi a'u cyflwyno i'r cyhoedd yn gyffredinol.

## 1. Cefnogaeth frys i aelwydydd bregus

Mae biliau ynni wedi parhau i godi'n aruthrol ers i gap prisiau Ofgem gael ei godi 54% ym mis Ebrill 2022. Yn y cyfamser, mae chwyddiant wedi codi i fod ar ei uchaf mewn 30 mlynedd, ac mae'r DU yn wynebu'r gostyngiad mwyaf mewn safonau byw ers i gofnodion ddechrau. I lawer o aelwydydd incwm isel, roedd biliau ynni eisoes yn anfforddiadwy ond nawr, mae miliynau yn fwy yn cael eu plymio i dlodi tanwydd. Nid cap ydy'r cap ar ynni a gyhoeddwyd yn ddiweddar, gan ei fod yn cael ei osod ar ffi dyddiol ac fesul uned o ynni. Does dim cap uchafswm o £2,500 ar gyfer biliau. Mae angen mwy o gefnogaeth.

Mater allweddol yw sut mae llywodraeth y DU yn bwriadu talu am hyn. Mae dileu ardollau gwyrdd a dim treth ffawdelw bellach ar gwmnïau ynni i bob pwrpas yn cynyddu cymhorthdal y llywodraeth i gwmnïau tanwydd ffosil ar draul cynhyrchu ynni glanach, a threthdalwyr yn y dyfodol fydd yn codi'r bil am ddegawdau. Yn lle hynny, cynigiodd y dreth ffawdelw wreiddiol a osodwyd ar gwmnïau ynni, a allai fod wedi mynd ymhell i gefnogi cartrefi, tua 90% yn ôl mewn cymorthdaliadau i gwmnïau tanwydd ffosil i annog ehangu olew a nwy ym Môr y Gogledd. Nid yw hyn yn ddoeth mewn argyfwng costau byw a hinsawdd, yn enwedig o ystyried bod Kwasi Kwarteng ei hun wedi cyfaddef na fydd yn gwneud dim i leihau biliau na gwella diogelwch ynni. Mae'n blaster glynu drud heb unrhyw fodd ystyrlon i fynd i'r afael â gwraidd y broblem.

Mae [Deddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol yng Nghymru](#) yn ei gwneud yn ofynnol i'r sector cyhoeddus gyflawni datblygu cynaliadwy: diwallu anghenion cenedlaethau'r presennol heb beryglu gallu cenedlaethau'r dyfodol i ddiwallu eu hanghenion eu hunain. Mae angen inni feddwl dros y tymor hir, atal argyfyngau yn y dyfodol, a chynnwys pobl wrth lunio polisiau.

Rydym yn croesawu mentrau Llywodraeth Cymru i liniaru'r argyfwng costau byw gan gynnwys y [taliad Costau Byw o £150 i bawb ym mandiau A-D o'r Dreth Gyngor](#), ail daliad [Cynllun Cymorth Tanwydd Cymru](#) o £200, [cyllid ychwanegol i'r Gronfa Cymorth Dewisol](#), swm cenedlaethol gwerth [£4m fel rhan o'r Cynllun Talebau Tanwydd](#), a [chronfa 'banciau cynnes'](#) gwerth £1m. Rydym yn cefnogi gweithredu a chyflwyno cynlluniau o'r fath, a byddwn yn ceisio gwneud ein rhan i helpu i sicrhau bod y rhai sydd ei angen fwyaf yn cael mynediad at y cymorth hwn.

### Hoffwn weld Llywodraeth Cymru yn mynd ymhellach drwy gyflawni'r canlynol:

- Addasu'r [cynllun Nyth](#) presennol fel bod pobl sy'n byw ar yr incwm isaf yn y cartrefi lleiaf effeithlon o ran ynni yn gymwys i gael cymorth sy'n gyflym ac yn hawdd ei gyrchu.
- Cyflwyno cludiant cyhoeddus rhad ac am ddim i bawb, neu gyda chymhorthdal sylweddol, ar gyfer cyfnod yr argyfwng a'r posibilrwydd o weithredu'n llawn yn y dyfodol.
- Cyflymu'r broses o gyflwyno prydau ysgol am ddim, a dod o hyd i fwyd yn lleol ac yn gyfrifol.
- Ymestyn [gofal plant](#) am ddim i blant 2 oed.
- Rhwyd ddiogelwch tymor hir ydyw, yn hytrach na chefnogaeth uniongyrchol, ond mae ystod o bartneriaid Climate Cymru yn annog cefnogaeth i ddeddfwriaeth [Cefnogi'r Mesur](#), sef yr hawl i dai fforddiadwy.
- Cyflwyno cyfnod brys o rewi rhenti tan fis Mawrth 2023 gyda chymhorthdal gan Lywodraeth Cymru, ac archwilio deddfwriaeth ar sut y gallai ["rhenti teg"](#) wneud y sector rhentu preifat yn fforddiadwy i bobl leol ar incymau lleol.
- Cefnogi gweithwyr mewn sectorau cyflog isel yn uniongyrchol, er enghraifft [gofal cymdeithasol](#). Cefnogi'r ymgyrch am [gyflog byw](#).
- Darparu cymorth i bobl sy'n profi tlodi oherwydd eu rôl fel [gofalwyr](#), er enghraifft rhoi cymorth ariannol costau byw i bobl gofalwr di-dâl, nid dim ond yr amcangyfrif o 10% o ofalwyr di-dâl sy'n derbyn [lwfans gofalwr](#).

- Darparu atgyfeiriadau awtomatig i gynlluniau effeithlonrwydd ynni ar gyfer aelwydydd sy'n agored i niwed.
- Sefydlu [System Budd-daliadau yng Nghymru](#), i wneud i'r gyfres o grantiau a lwfansau datganoledig sydd eisoes yn bodoli yng Nghymru (Cinio Ysgol am Ddim, Cynllun Gostyngiadau'r Dreth Gyngor) weithio'n well, drwy ddod â nhw at ei gilydd mewn un system gydlynol.

### **Dylai Llywodraeth Cymru ymuno â ni hefyd i lobio Llywodraeth y DU i gyflawni'r canlynol:**

- Gwneud yn iawn am y diffyg y mae aelwydydd incwm isel ac agored i niwed yn ei wynebu rhwng y lefelau cymorth sydd wedi cael eu hymrwymo'n barod a'r cynnydd cyffredinol mewn costau byw yn y flwyddyn hyd at Ebrill 2023. Y ffordd gyflymaf a mwyaf effeithlon o sicrhau cymorth ychwanegol fyddai drwy ragor o daliadau drwy'r system nawdd cymdeithasol.
- Codi arian ar gyfer y mesurau yma drwy osod treth ffawdelw gwirioneddol ar elw cwmnïau ynni, a sgrapio mentrau i gynyddu echdynnu tanwyddau ffosil.

## **2. Rhaglen effeithlonrwydd ynni uchelgeisiol**

Mae gan Gymru rai o'r cartrefi mwyaf aneffeithlon o ran ynni sy'n gollwng fwyaf yn y DU, gyda'r stoc tai hynaf a'r [gyfran isaf o anheddau sydd â sgôr EPC o 'C' neu uwch](#). Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwmo i gyflwyno fersiwn newydd o'r rhaglen [Cartrefi Clyd](#) i gefnogi'r teuluoedd mwyaf bregus o ran ynni a chynlluniau effeithlonrwydd ynni yng Nghymru, gyda datganiad gan y Gweinidog Newid Hinsawdd i'w gyhoeddi yn ddiweddarach eleni ar gam nesaf y rhaglen. Rydym angen mwy o weithredu ar frys i atal ein cartrefi rhag gollwng gwres ac i gadw pobl yn gynnes. Yn ôl amcangyfrifon gan y [Grŵp Gweithredu ar Dlodi Plant, bydd 60.8% o gartrefi Cymru mewn tlogi tanwydd erbyn Ionawr 2023](#), i fyny o [14% ym mis Hydref 2021](#). Mae Llywodraeth Cymru yn amcangyfrif cynnydd mewn tlogi tanwydd i 45% o Aelwydydd Cymru o 1 Ebrill 2022.

Mae ôl-osod ac insiwleiddio cartrefi yn amddiffyn pobl rhag biliau tanwydd cynyddol ac yn gwneud cartrefi'n gynhesach, sy'n arbennig o bwysig i'r rhai sy'n byw mewn tlogi tanwydd ac sy'n cael trafferth gydag iechyd gwael.

### **Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflawni'r canlynol:**

- Cyflwyno Rhaglen Cartrefi Clyd uchelgeisiol i Gymru ar frys ar y raddfa a'r cyflymder sydd eu hangen. Dylai hyn dargedu'r aelwydydd yr effeithir arnynt waethaf yn gyntaf, rhoi blaenoriaeth i wella ffabrig y tŷ â mesurau effeithlonrwydd ynni, a chyfuno dull fesul stryd a chymorth ar-alw i aelwydydd sy'n agored i niwed lle bynnag y maen nhw.
- Sicrhau bod yr holl dai newydd yng Nghymru yn cael eu hadeiladu i'r safon effeithlonrwydd uchaf posibl.
- Cefnogi ymhellach gwmnïau ynni cymunedol sy'n ail-fuddsoddi eu helw mewn rhaglenni effeithlonrwydd ynni.
- Cynhyrchu gwybodaeth a chynghor o ansawdd da sy'n hawdd eu cyrchu ar y cymorth a'r grantiau sydd ar gael, ac amlinellu'r arbedion nodweddiadol a'r costau ymlaen llaw. Dylai hyn ddarparu canolbwynt canolog i'r cyhoedd gael mynediad at gymorth ar gyfer eu cartrefi (drwy chwilio cod post).

Rydym yn edrych ymlaen at weld y manylion yn yr Ymgyrch Tanwydd Gaeaf a gyhoeddwyd yn ddiweddar gan Lywodraeth Cymru, a fydd yn ceisio cyfeirio pobl at lle i fynd am gymorth yn y maes hwn.



## Dylai Llywodraeth Cymru ymuno â ni hefyd i lobio Llywodraeth y DU i gyflawni'r canlynol:

- Cynyddu'r gyllideb ddatganoledig i alluogi cyflwyno rhaglen insiwleiddio cartrefi ar raddfa fwy a fydd yn cynnig [arbedion net i drysorlys y DU mewn](#) ychydig flynyddoedd yn unig.

### 3. Cynnydd cyflym o ynni adnewyddadwy cost isel

Mae ynni adnewyddadwy cartref fel ynni'r haul a gwynt bellach yn llawer rhatach na thrydan o danwydd ffosil. Er enghraifft, mae'r adroddiad hwn fod gwynt ar y môr dros [naw gwaith yn rhatach](#) na nwy. Yng Nghymru, mae gennym enghreifftiau gwych o gwmnïau yn gweithio i gynhyrchu ynni adnewyddadwy yn lleol er budd pobl yn ein cymunedau. Mae hyn yn helpu diogelwch ynni ac annibyniaeth Cymru a'r DU, mae'n torri'r gost o gynhyrchu ynni yn y tymor hir a'r tymor byr, ac mae'r cynlluniau dan [berchnogaeth y gymuned](#), sydd yn sicrhau bod elw yn mynd i gymunedau Cymru yn lle cwmnïau ynni rhyngwladol.

#### Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflawni'r canlynol:

- Sefydlu [Ynni Cymru](#) mewn cydweithrediad â chymdeithas sifil a phartneriaid â diddordeb yng Nghymru, ac archwilio lle mae angen pwerau datganoledig pellach i alluogi Cymru i ddefnyddio ei ffynonellau ynni adnewyddadwy ei hun.
- Cefnogi galwadau yn adroddiad y [Sefydliad Materion Cymreig 'Cynllun ar gyfer dyfodol ynni adnewyddadwy Cymru'](#)
- Gweithredu cynllun gweithlu ynni adnewyddadwy i roi'r sgiliau sydd eu hangen ar bobl Cymru er mwyn i'r diwydiant ffynnu.
- [Gwella cyllid ar gyfer ymchwil a datblygu yng Nghymru](#) oherwydd heb gyllid digonol, ni fydd Sefydliadau Addysg Uwch yma yn gallu cystadlu â Sefydliadau Addysg Uwch mewn mannau eraill i ddatblygu datblygiadau newydd mewn technolegau cynaliadwy.
- Sicrhau bod cyflwyno ynni adnewyddadwy yn [gyson â natur](#) er mwyn lleihau unrhyw effeithiau negyddol.
- Cynyddu a chefnogi prosiectau adnewyddadwy cymunedol, a chaniatáu iddynt werthu ynni yn lleol, fel bod yr elw a'r buddion yn mynd i gymunedau.
- Datblygu a gweithredu ar frys ymrwymiad i [Net Sero erbyn 2035](#), gan gynnwys cynyddu ynni adnewyddadwy.
- Gweithredu cynllun clir ar gyfer ehangu a datblygu [gwres carbon isel yng Nghymru](#).
- Llunio barn ar ddiwygio'r farchnad ynni [ochr yn ochr â phartneriaid yng Nghymru](#), a chyfleu'r casgliadau i Lywodraeth y DU.

#### Dylai Llywodraeth Cymru ymuno gyda ni yn lobio Llywodraeth y Deyrnas Unedig ar y canlynol:

- Diwygio'r farchnad ynni
- Cefnogi Power for People i lobio San Steffan ar y [Bil Trydan Lleol](#). Pwrpas y Bil yw galluogi generaduron trydan i fod yn gyflenwyr trydan lleol.

## 4. Ein rhyddhau ni rhag tanwyddau ffosil

Wrth i farchnadoedd nwy byd-eang gynyddu, mae dibyniaeth y DU ar danwydd ffosil drud yn effeithio'n uniongyrchol ar bobl a busnesau ledled y wlad. Ar yr un pryd, mae'r lwfans buddsoddi yn yr [Ardoll Elw Ynni](#) (treth ffawdelw) a bylchau treth eraill yn amddifadu economi'r DU o incwm hanfodol. Mae [ymgyrch y DU gyfan](#) yn galw ar lywodraeth y DU i roi'r gorau i agor meysydd olew a nwy newydd, gan gynnwys rowndiau trwyddedu newydd, a rhoi'r gorau i roi cymhorthdal i ddrilio newydd ag arian cyhoeddus. Mae gan Gymru rôl arweiniol i'w chwarae, yn enwedig gan ei bod yn rhan o'r [Gynghrair Y Tu Hwnt i Olew a Nwy](#). Dylai Llywodraeth Cymru geisio gweithio gyda Llywodraeth y DU i adeiladu cyflenwad ynni adnewyddadwy rhatach a mwy diogel. Rydym angen gweithredu cyson, parhaus gan Lywodraeth Cymru i ddangos arweiniad a sicrhau trawsnewidiad cyfiawn i weithwyr mewn diwydiannau sy'n dibynnu ar danwyddau ffosil ar hyn o bryd. Mae angen newid diwylliant arnom hefyd, tuag at hunandibyniaeth heb danwydd ffosil, perthynas agosach â ffynonellau ein hynni, ac anelu am linellau cyflenwi byr

### Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflawni'r canlynol:

- Rhoi terfyn ar echdynnu, ymestyn ac ehangu glo yng Nghymru, ac ymrwymo i ddefnyddio ei phwer fetu i stopio unrhyw gynnig neu gais ar gyfer glo yng Nghymru.
- Peidio â chyhoeddi unrhyw drwyddedau pellach, neu ymestyn trwyddedau ar gyfer nwy neu olew, a pharhau â'i wrthwynebiad clir a chynhwysfawr i unrhyw [ffracio yng Nghymru](#).

### Dylai Llywodraeth Cymru hefyd ymuno â ni hefyd i lobio Llywodraeth y DU i gyflawni'r canlynol:

- Sicrhau bod Cymru'n cael ei chyfran deg o gyllid yn seiliedig ar angen, wrth i aelwydydd yng Nghymru gael eu taro galetaf gan yr argyfwng ynni.
- Gosod treth ffawdelw ar gwmnïau olew a nwy ar frys i helpu i ariannu cymorth i'r aelwydydd mwyaf agored i niwed, a sicrhau nad yw pobl gyffredin, na'n plant, yn codi'r bil am y symiau sylweddol o arian gyhoeddus sy'n mynd i gwmnïau ynni o dan y cynllun Gwarantu Prisiau Ynni.

**Rhagor o wybodaeth am Cynnes Gaeaf Yma**, cysylltwch â Bethan Sayed ar [bethan@climate.cymru](mailto:bethan@climate.cymru) ewch i'r [wefan](#) neu [Twitter](#), [Instagram](#) & [Facebook](#).  
#CynnesGaeafYma, #ClimateCymru